

Nyy Triid

Nr 12-14 | 24.3.2005 | 2 e/20 kr

INSÄNDARE

Vit arabism

Under de två senaste åren har "jordbävningen i Irak" (ett uttryck myntat av den framstående libanesiske kolumnisten **Jihad Zein** och som syftar på kollapsen av det mest diktatoriska systemet i arabvärlden) långsamt konfirmerat att en ny era har inletts i regionen, där de demokratiska krafterna framträder som det dominerande ideologiska kravet i varje arabland. Hela systemet skälver av oregelbundna utbrott, först i Irak, sedan i Palestina, nu i Libanon och Egypten.

Det som står på spel efter mordet på **Rafik Hariri** går långt ut över Libanon och Syrien där det kommer att ändra den politiska scenen. Hela det arabiska politiska systemet skakar i sina grundvalar, vilket i Libanon poängterats av så olika skribenter som **Samir Kassir**, en stark röst mot den syriska ledningen, och **Talal Salman**, den respekterade utgivaren för den panarabiska dagstidningen *al-Safir*. Även **Thomas Friedman** har tagit upp ämnet i en kolumn i *New York Times*. Att samtliga arabiska presidenter och kungar var frånvarande vid begravningen av en man som varje arabisk ledare kände personligen är beskrivande. Medan det något tillkrånglat kan förklaras med avståndet mellan Hariri och presidenten **Emile Lahoud**, var de arabiska ledarna mest oroade över legitimitetsfrågor: skulle de riskera att falla med Libanons regering och president om de så som Frankrikes president **Jacques Chirac**

ingspersoner i varje enskilt arabland. Lokala arabiska demokrater tvekar fortfarande att anklaga emirerna och kungarna i Gulfregionen, men tabuna har krossats i Levanten och Nordafrika; man har öppet krävt att **Zein al-Abidin, Mubarak, Lahoud** och **Asad** ska lämna sina presidentposter, och den observerade svagheten hos den hårda linjens anhängare i Israel, som leder till tillbakadragandet av bosättningar i Gaza och på Västbanken, kommer att förstärka trenden för att lösgöra reformkraven i arabländerna från de "högre intressenas" fikionlöv.

Den arabiska nationalismen som varit härskande sedan **Nassers** revolution kallas i allt högre grad för "svart arabism" av dem som inte vill överge sin längtan efter en närmare integration mellan samhällen som skiljts åt genom konstgjorda koloniala gränser. I denna bemärkelse är den "svarta arabismen" fascistisk till sin karaktär, och exemplifierad av Baath-systemen i Irak och Syrien. Mot detta skapas ett behov av "vit arabism", som går tillbaka på sådana figurer som **Saad Zaghlul** i Egypten, **Kamel Chadirchi** i Irak och **Kamal Jumblatt** i Libanon. Kärnan i budskapet är demokratiska icke-våldsamma reformer i dessa länder, där arabismen står för ett liberalt krav som förenar människor oberoende av deras religion eller sekt: kopter och muslimer i Egypten, de olika samfundet i Libanon, shiiter och sunniter i Irak.

stälde upp bredvid en arg familj.

Under de senaste 20 åren har det så kallade arabiska medborgarsamhället långsamt urholkat status quo. Till en början var frågorna defensiva och fokuserade på mänskliga rättigheter, medan de som deltog i sammankomster för mänskliga rättigheter var oförmögna att samla tillräckligt med mod för att namnge de ledare som gjort sig skyldiga till förbrytelser, inklusive de mest flagranta exemplen som **Saddam Hussein**. Delvis var det förståeligt, och den repression som riktades mot dissidenter var exceptionellt kraftig: ett stort antal oliktankare lönmördades brutalt, kastades i fängelser och torterades, medan samma gamla "högre nationella intressen" främjats och förstärkts av brutaliteten hos den israeliska repressionen av det palestinska missnöjet och den obönhörliga minskningen av palestiniernas land som pågått i över 50 år.

Medan tiden gick blev kopplingen mellan brutaliteten i hemlandet och oförmågan att leva upp till den anti-israeliska retoriken emellertid allt mer uppenbar: från fördömandet av den arabiska utvecklingen i allmänhet, typifierat av UNDP:s rapporter sedan 2002, har repressionen ihopkopplats med reger-

Irak, där arabismen varit oförmögen att ge kurderna medborgarskap på jämlik fot, är ett synnerligen beskrivande exempel på de mer avancerade tänkesätt som krävs för att acceptera varje medborgare, därav också det snabbt uppstigande behovet av begreppet federalism som en utvidgning av den vita arabismen. Endast federalismen gör det möjligt att bevara den arabiska identiteten och samtidigt garantera att kurderna behandlas jämlikt både på det individuella och det kollektiva planet.

Den kanske största utmaningen för den vita arabismen är att på nytt granska krisen mellan Palestina och Israel i ljuset av nya parametrar, vägleda främst av federalistiska visioner där mänskliga rättigheter inte längre verkar passivt utan som utskjutande grenar av demokrati. Eftersom etablerandet av en palestinsk stat förefaller oundvikligt på kort till mellanlång sikt, kan vit arabism ha mycket mera att erbjuda både judar och araber i Palestina-Israel.

Chibli Mallat

professor i juridik i Beirut och försvarsadvokat i Belgien för offren i massakrerna i Sabra och Shatila.